

Mottagare
Regionstyrelsen

SM-veckan på Gotland 2029

Förslag till beslut i regionstyrelsen

- Informationen tas emot

Sammanfattning

SM-veckan är ett av Sveriges mest framstående idrottsevenemang, där landets bästa idrottsutövare samlas för att tävla om svenska mästerskapstitlar i en rad olika sporter. SM-veckan finns både som sommar och som vinter. Det är en årligt återkommande händelse som anordnas både sommar och vinter, med Riksidrottsförbundet (RF) som ägare och i samarbete med Sveriges Television (SVT) och en utvald värdstad. Evenemanget erbjuder en unik möjlighet för allmänheten att uppleva idrott på nära håll, vilket främjar idrottens betydelse och bidrar till en festlig atmosfär med medaljer och stjärnglans.

Riksidrottsförbundet arrangerar SM-veckan årligen i olika värdstäder. I år finns möjlighet att ansöka om att bli värdstad för SM-veckan sommar år 2027 och år 2028. År 2026 finns möjlighet att ansöka om att bli värdstad år 2029 och 2030. En arbetsgrupp bestående av representanter från Region Gotland, RF-Sisu Gotland och besöksnäringen har arbetat med att ta fram ett underlag för en eventuell ansökan men också tittat på hur andra kommuner i Sverige arbetat och vad det kostat samt vad det inbringat till en kommun.

På SM-veckan sommar deltar cirka 8000 personer, inklusive idrottare, ledare och funktionärer. Evenemanget skapar möjligheter för näringslivet och föreningslivet att stärka sina verksamheter genom olika aktiviteter. Tidigare värdstäder som Borås och Linköping har visat på betydande ekonomiska effekter. I Linköping 2022 bidrog besökare med en turistekonomisk omsättning på över 80 miljoner kronor. Erfarenheterna från dessa städer visar på en positiv påverkan på både föreningsliv och turistekonomi.

RF-Sisu Gotland har sedan 1985 arbetat för att använda idrottsevenemang som en anledning för turister att besöka Gotland. Idrottens Ö, som omfattar cirka 120 årligen återkommande evenemang, genererar omkring 120 000 gästnätter. SM-veckan skulle passa väl in i dessa ambitioner och bidra till att stärka Gotlands attraktionskraft. Gotlands idrott består av cirka 190 föreningar och 40 000 medlemskap, med ett starkt engagemang från cirka 3 000 ledare. RF-Sisu Gotland är övertygade om att föreningarna skulle visa samma engagemang för SM-veckan, och förbundet är redo att bidra med resurser och kunskap för ett lyckat evenemang.

För att arrangera en SM-vecka sommar krävs att värdstaden erbjuder två evenemangsområden: ett centralt område för en tillfällig multiarena och ett område med en inomhus multisportarena. Visby hamn och Visborgsområdet har föreslagits som lämpliga platser. Dessutom måste värdstaden ha lokala idrottsföreningar som kan arrangera SM-tävlingar, naturliga evenemangsområden med kapacitet för flera idrotter, logikapacitet motsvarande cirka 8000 gästnätter, ett väl fungerande stadsnät för Tv-produktion, samt en samordnad ansökan i samråd med RF-Sisu distriktet.

Värdstaden behöver en budget på minst 10 mnkr för att täcka kostnaderna för evenemanget, inklusive en fast rättighetsersättning till RF och kostnader för TV-grafik, etablering av SM-tävlingar, logistik, marknadsföring och möteskostnader. Utöver detta tillkommer kostnader för en lokal projektledare som ska finnas på plats 18 månader innan evenemanget. Totalkostnaden för projektledartjänsten uppskattas till 1,5 miljoner kronor. Till det kommer även alla interna resurser som behöver tas i anspråk, allt från bokning, till kommunikatörer, markupplåtelse, renhållning och så vidare. Kostnad och åtgång på dessa är inte uträknad ännu.

Ansökningsformulär skickades ut till alla kommuner i Sverige i början av 2024. Regionstyrelseförvaltningen på Gotland har sedan dess arbetat med RF-Sisu Gotland och besöksnäringen för att utvärdera möjligheterna för Gotland att genomföra en SM-vecka. Ansökan för år 2028 måste vara inne senast 28 juni 2024, och ett beslut om eventuell fortsatt process meddelas senast 13 september 2024. RF och SVT besöker sedan utvalda städer och meddelar beslut om värdstad senast 29 november 2024. Ansökan för år 2029 ska vara inne sommaren 2026, det arbetet behöver fortlöpa från och med nu och framåt men intensifieras från sommaren 2025 och fram till inlämning om Region Gotland avser att söka.

I den regionala utvecklingsstrategin prioriteras att utveckla Gotlands attraktionskraft, både för att locka nya invånare och behålla nuvarande. SM-veckan kan bidra till detta genom att erbjuda ett mervärde och stärka Gotland som destination. Det är också ett led i arbetet med att utveckla turismen och besöksnäringen mot målet att Gotland ska vara Norra Europas mest hållbara och attraktiva resmål 2027.

För att genomföra SM-veckan på Gotland krävs en tydlig mottagarstruktur och god samordning inom Region Gotland. Under 2023 och 2024 har en utredning gjorts för att förbättra samordningen av evenemang på ön, vilket är viktigt för att kunna hantera ett evenemang av SM-veckans storlek och komplexitet.

Förvaltningens bedömning är att det finns två möjliga vägar att gå. Det ena är att söka värdskapet till 2028, vilket i sin tur betyder att ansökan måste vara inne senast 28 juni, och att det behöver finnas ett politiskt beslut om finansiering.

Det andra alternativet är att fortsätta arbetet mot en ansökan inför 2029 och arbeta in finansiering i de aktuella årens budget. RF Sisu förordar 2028 utifrån att det inom idrotten rent tidsmässigt passar bättre då en eventuell SM-vecka inte hamnar för tätt in på Island Games 2031.

Förvaltningen ser utmaningar med 2028 ur en del olika perspektiv. Det handlar om ekonomi och den interna resurssättningen i samband med just evenemang. Förvaltningen ser också tiden fram till dess att ansökan ska vara inlämnad som problematisk. Även om 2028 är några år bort är det ekonomiska läget fortsatt utmanade och osäkert, vilket gör ett engagemang som denna osäkert.

Förvaltningen bedömer att arbetet istället kan fortsätta med fokus på en ansökan till SM-veckan 2029. RF-Sisu Gotland ser i dagsläget inte 2029 som ett gångbart alternativ utifrån att Island Games ligger två år senare i planeringen. För Region Gotland bedömer förvaltningen att det 2029 skulle ge bättre förutsättningar att se över resurserna ekonomiskt och resursmässigt.

Ärendebeskrivning

Vad är SM-veckan?

SM-veckan bjuder på SM-tävlingar med Sveriges bästa idrottsutövare. Den är en av Sveriges mest välbesökta och uppmärksammade idrottsevenemang. Detta ger möjlighet för en folkfest med medaljer och stjärnglans och erbjudandet att skapa en mötesplats på Gotland för framtiden. SM-veckan på Gotland kommer att bidra till att fler får möjlighet att uppleva idrott och rörelse på nära håll.

SM-veckan är ett evenemang som samlar en rad olika idrotter som under en veckas tid korar sina svenska mästare. SM-veckan avgörs varje år, både på sommar och vinter. Riksidrottsförbundet äger evenemanget men det arrangeras i samråd med värdstaden och SVT.

Efter ansökningsförfarandet väljer sedan Riksidrottsförbundet en värdstad för år 2027 och en för 2028. På en SM-vecka sommar deltar mellan 25–35 olika idrotter, dessa väljs ut i samråd mellan Riksidrottsförbundet (nedan kallad RF), Sveriges Television (nedan kallad SVT) och värdstaden.

Vem arrangerar?

Varje år arrangeras SM-veckan av Riksidrottsförbundet. Det är ett evenemang som varje år har en ny värdstad och nu finns möjligheten för Gotland att ansöka om att bli värdstad. Förvaltningen ser två spår framåt, att söka spelen 2028 eller 2029. För att ansöka till 2028 behöver ansökan vara inne senast 28 juni 2024. För att få spelen 2029 ska ansökan vara inne under sommaren 2026. Men 2027 ser förvaltningen en risk att anläggningsparken inte är fullt utbyggd, och 2030 ligger för nära ett eventuellt Island Games 2031. En arbetsgrupp med representanter från Region Gotland, RF-Sisu Gotland och besöksnäringen har under delar av våren arbetat med att få fram ett underlag för en eventuell ansökan och har tittat på hur andra kommuner har gjort, till vilken kostnad, vilken effekt det har haft på den turistekonomiska omsättningen och föreningsliv, bland annat.

På SM-veckan sommar förväntas cirka 8000 deltagare, ledare och funktionärer fördelat under veckan. Det möjliggör för vårt näringsliv och föreningsliv att

stärka sina verksamheter genom att genomföra egna aktiviteter under den aktuella perioden.

Erfarenheter från tidigare värdstäder

Borås stad har arrangerat SM-veckan sommar 2014 och 2017 och skulle arrangerat SM-veckan vinter 2021 men fick ställa in med anledning av pandemin. Borås valde att kort efter avslutat evenemang 2014 att direkt gå in i en ny ansökningsprocess för 2017 och fick tävlingarna även då. Deras ledord var mervärde och SM-veckan sommar för Borås gjorde att deras föreningsliv växte, de arenor som tillfälligt byggdes upp för SM-veckan fick vara kvar och framför allt såg man en positiv effekt på turistekonomin.

Efter SM-veckan i Linköping 2022 gjordes en utförlig analys av de turistekonomiska effekterna. Det kan finnas en svårighet i att jämföra Gotland och Linköping med tanke på olika förutsättningar som finns i de två kommunerna, men det kan ge en fingervisning om vilket effekt det kan ha. Det var Upplevelseinstitutet som, på uppdrag av Riksidrottsförbundet och Linköpings kommun, genomförde analysen av SM-veckan sommar i Linköping 2022 när det gäller de turistekonomiska effekterna, besökarnas upplevelse och mediegenomslaget. Utvärderingen bygger bland annat på telefonundersökningar, på plats-intervjuer och en webbenkät. Totalt genomfördes drygt 2400 intervjuer.

Enligt Upplevelseinstitutets beräkning besöktes SM-veckan av 67 600 personer, varav 64 procent var Linköpingsbor och 36 procent turister. Av turisterna var det 54 procent som övernattade, övriga var dagsbesökare. Även Linköpingsborna slöt upp. Av alla som bor i Linköpings kommun beräknas 26 procent ha besökt något av SM-veckans arrangemang.

De tillresta besökarna som kommit till Linköping enbart för att besöka SM-veckan, bidrar med en specifik turistekonomisk omsättning på drygt 80 miljoner kronor i Linköpings kommun. Mest pengar har de konsumerat på restaurang och café samt logi.

Samverkan med RF/SISU Gotland

RF-Sisu Gotland har sedan 1985 på ett strukturerat sätt jobbat med idrottsevenemang som en reseanledning till Gotland inom ramen för Idrottens Ö. Idrottens Ö omfattar i dag ca 120 årligen återkommande idrottsevenemang och genererar ca 120 000 gästnätter till Gotland. Ett utvecklingsområde sedan flera år tillbaka är att få till ett mera aktivt arbete med att vinna hem större idrottsevenemang till ön. SM-veckan som evenemang passar väl in i RF-Sisu Gotlands och Idrottens Ö:s ambitioner att även mera aktivt jobba med att ”vinna hem” idrottsevenemang till Gotland.

RF-Sisu Gotland, som företrädare för idrottsrörelsen i regionen, kommer att samverka med Region Gotland för att skapa en idrottsfest i Visby genom SM-veckan. Från RS-Sisus sida menar man att SM-veckan som lyskraftsevenemang

inte bara skulle ha positiva effekter för idrotten på ön och barn och unga, utan också för hela Gotland – där idrotten har en tradition och ställning viktig ställning bland gotlänningarna.

Idrotten på Gotland består idag av cirka 190 föreningar och 40 000 medlemskap. Ingen annan folkrörelse kan erbjuda samma breda engagemang. Närmare 3 000 olika ledare lägger stor del av sin tid på att skapa en fritid för barn, unga och vuxna. RF-Sisu Gotland är övertygade om att föreningarna också skulle visa samma anda, engagemang och stolthet för SM-veckan i Visby. Förbundet i sin tur står redo att bidra med kunskap, resurser, nätverk och utbildningsinsatser för ett lyckat evenemang.

Krav för genomförande

I ansökningsunderlaget finns en punktlista med krav för att arrangera en SM-vecka sommar. Det handlar om att värdstaden ska erbjuda nedan två evenemangsområden:

1. ett centralt evenemangsområde på en central publik plats i city där vi kan bygga en tillfällig multiarena där ett antal idrotters SM-tävlingar kan avgöras. Det aktuella evenemangsområdet ska också inrymma ytor för ett eventområde som kan erbjuda plats för olika partneraktiveringar och kringevenemang (bilaga 1). Arbetsgruppen har som utgångspunkt för sitt arbete jobbat med Visby hamn och holmen som centralt evenemangsområde. Detta främst utifrån ytan som krävs men även för att kunna erbjuda TV ”bra bilder” med Östersjön som en fond för SM-tävlingarna i många av idrotterna.
2. ett evenemangsområde innehållande en inomhus multisportarena där ett flertal idrotter kan avgöra sina SM-tävlingar. Det är en stor fördel om det också går att förlägga ett antal utomhusidrotter på till inomhusarenan angränsande idrottsplatser, sportfält eller grönytor. För detta område har arbetsgruppen jobbat med Visborgsområdet med Ica Maxi Arena som huvudarena för inomhusidrotterna. Även detta område kan härbärgera många andra idrotter på ytor kring arenan och det ger synergieffekter med gemensamma utrymmen så som omklädning och sociala ytor.

Värdstaden ska också:

- Ha lokala idrottsföreningar som vill och klarar att arrangera SM, alternativt att specialidrottsförbundet (SF:et) har en egen idé/lösning för genomförande. Det är dock viktigt att poängtera, att det är SF:et som ska göra en ansökan om att få delta med aktuella SM-tävlingar till riks-idrottsförbundet.
- Ha naturliga evenemangsområden med arenor som kan ta emot flera idrotter på en och samma plats. Detta för att skapa ett hållbart evenemang, en idrottslig folkfest, en optimal publikupplevelse på plats samt en bra och effektiv tv-produktion.

- Ha möjlighet att arrangera SM-veckan under tidsperioden v 26–28 alternativt vecka 32–34. Beslutet om vilken vecka som blir aktuell åligger Riksidrottsförbundet och SVT. Arbetsgruppen jobbar efter inriktningen att SM-veckan ska ligga v 27. Detta dels utifrån dialog med besöksnäringen och den diskussion inom näringen som uppkommit kring v 27 efter flytten av Almedalsveckan, dels utifrån just synergieffekter med Almedalsveckan. Veckan kan komma att bli korrigerad beroende på framtida beslut om tidpunkt Almedalsveckans genomförande.
- Ha logikapacitet motsvarande cirka 8 000 gästnätter fördelat under veckan för idrotternas deltagare (aktiva, ledare och organisation). Login kan bestå av allt från hotell till så kallad ”hard floor” på skolor i ett utbud som kan samordnas med intilliggande kommuner. Det är också angeläget att idrotterna så väl som evenemangsorganisationen kan erbjudas logi utifrån en rimlig prisbild.
- Har ett väl fungerande och utbyggt stadsnät eller motsvarande som kan användas för SVT:s Tv-produktion.
- Att ansökan tas fram i samråd med vårt RF-Sisu distrikt.
- Ha beslut i kommunstyrelsen som bekräftar kommunens ansökan som värdstad för SM-veckan utifrån beskrivna förutsättningar.

Ekonomiskt åtagande

Värdstaden svarar för de kostnader som är kopplade till värdstadens åtaganden. Värdstaden bör ha en avsatt kostnadsram för genomförandet på minst 10 mnkr. Kostnadsramen enligt ovan är en bedömning utifrån tidigare genomförda SM-veckor, men är starkt beroende av värdstadens förutsättningar.

Kostnadsramen innefattar bland annat:

- fast rättighetsersättning till RF (700 000 kr)
- kostnader för TV-grafik, etablering av SM-tävlingar med eventuella arenaanpassningar, stöd och service till SVT, logistik och transporter, regional marknadsföring av SM-veckan, citybranding samt möteskostnader.

Utöver detta tillkommer kostnader för en lokal projektledare samt personal/funktioner som förutom projektledaren ska ingå i det lokala projektarbetet med SM-veckan. Riksidrottsförbundet bedömer att en projektledare ska finnas på plats 18 månader innan evenemangets genomförande. Rekryteringsprocess och rekrytering av lokal projektledare ska godkännas av riksidrottsförbundet. Utöver projektledare tillkommer alla interna resurser som tas i anspråk för ett evenemang av den här storleken. Det gäller allt från kommunikatörer, bokningspersonal, markupplåtelse, renhållning och mycket annat.

De 10 mnkr som uppges är kostnader för själva genomförandet. Till detta kommer även kostanden för projektledartjänsten på uppskattningsvis 1,5 mnkr utslaget på 18 månader. I kostnadsramen ingår ej kostnader för kringevenemang som ej innefattar själva tävlingsprogrammet.

Ansökningsprocessen

Ansökningsformuläret skickades ut till alla kommuner i Sverige i början på 2024. Regionstyrelseförvaltningen (RSF) har sedan dess arbetat i en arbetsgrupp tillsammans med RF-Sisu Gotland och besöksnäringen med att se över hur Gotland skulle kunna genomföra en SM-vecka. Detta arbete har syftat till att se på de olika möjliga ansökningsperioderna och vad de innebär.

Ansökan om SM-veckan kan göras för 2027 och 2028 innan 28 juni. För 2029 och 2030 kan ansökan skickas in våren 2026. Oavsett vilket år man ansöker om krävs ett beslut i regionstyrelsen som bekräftar ansökan utifrån de krav som finns där den stora faktorn är det ekonomiska åtagandet.

Ett besked om eventuell fortsatt process meddelas till samtliga som sökt senast 13 september 2024. Under september och oktober 2024 besöker Riksidrottsförbundet utvalda städer och beslut om värdstad för SM-veckan sommar 2027 och 2028 meddelas senast 29 november 2024. Avtal skrivs mellan Riksidrottsförbundet och värdstaden innan en ny värdstad utses officiellt.

SM-veckan och måluppfyllelse

RUS:en

I den regionala utvecklingsstrategin finns en prioritering som syftar till att ”Utvecklas attraktionskraften” på Gotland. Det handlar om att både locka inflyttare till ön men även behålla den befolkning som finns på ön. En av vägarna dit är bland annat vad som sker på fritiden på Gotland, en SM-vecka och det mervärdet som det genererar skulle kunna stärka attraktionskraften för Gotland både som destination som tillfälligt inresande, inflyttande eller alla som redan bor, lever och verkar på Gotland.

Besöksnäringstrategi

Den nuvarande Regionala besöksnäringstrategin för Gotland är under revidering, en remissversion är framtagen. I den strategin som fortfarande är gällande beskrivs arbetet med evenemang på följande sätt:

Möten och evenemang har en särskild ställning i arbetet med en besöksnäringstrategi. Dessa områden handlar om Gotlands attraktionskraft i ett bredare perspektiv för Gotland som plats att besöka, men också plats att bo och verka på.

Det är också ett viktigt led i arbetet med att utveckla turismen och besöksnäringen mot målet i den regionala besöksnäringstrategin att Gotland

ska upplevas som Norra Europas mest hållbara och attraktiva resmål 2027. Detta får anses vara ett mål även i denna process även om just SM-veckan planeras in efter målet ska vara uppnått.

Koppling till andra processer, ärenden och intern struktur

Det finns i dagsläget ingen tydlig mottagarstruktur hos Region Gotland för denna typ av arrangemang. Under 2023 och 2024 har en utredning gjorts vad som krävs för att få större samordning och tydligare överföring av information mellan förvaltningar och avdelningar. Detta uppdrag är nu en del av ett större uppdrag kring destinationsutveckling, RS2024/891. För att på bästa sätt kunna utveckla och samordna ett arrangemang av SM-veckans storlek och komplexitet är det av vikt att en samordning av Region Gotland evenemangsarbete sker.

Bedömning

Förvaltningen anser att en SM-vecka på Gotland skulle kunna ge många positiva effekter inom många olika områden. Det skulle utveckla våra gotländska föreningars arrangemangsförmåga, inte minst nyttigt inför ett eventuellt kommande Island Games 2031. Det skulle vara en inreseanledning för många och det skulle också vara ett tillfälle för de som redan bor, lever och verkar på ön att uppleva elitidrott och känna stolthet över vad Gotland kan leverera. Exponeringen i nationell media i och med att SVT sänder stora delar av arrangemanget är också av ett stort värde. SM-veckan i sig själv ger många positiva värden och är något som Region Gotland bör sträva efter att arrangera. Utvärderingen från Linköpings SM-vecka från 2022, om än inte direkt överförbar ger en bild av hur en utveckling kan vara.

Vad gäller tidpunkt på sommaren är förvaltningen övertygad om att möjligheten att kunna lägga SM-veckan i direkt anslutning till Almedalsveckan kommer att vara en stor konkurrensfördel gentemot andra ansökande värdstäder utifrån SVT:s närvaro under Almedalsveckan och den infrastruktur som de då redan har på plats i Visby.

Under 2023 och 2024 har förvaltningen haft i uppdrag att utreda hur regionen är strukturerad i dagsläget, ta intryck av andra kommuners arbete och göra en översyn över hur det arbetet skulle kunna struktureras inom Region Gotland framöver. Det uppdraget är numera en del av det mer omfattande uppdraget att se över destinationsutvecklingen, RS 2024/891. Slutsatsen är tydlig, för att kunna vara mottaglig för den typen av arrangemang så som SM-veckan och liknande är behovet av samordnande resurser internt på Region Gotland viktigt. Så som vi är rustade idag, gör förvaltningen bedömningen att vi inte kan arrangera en SM-vecka. En förutsättning för beslut om ansökan och finansiering av SM-veckan är att även utveckling av evenemangssamordning sker.

Minst 10 mnkr är erfarenhetsuppskattningen på kostnadsbilden för att arrangera SM-veckan, till det kommer även en projektledartjänst som tillsätts 18 månader innan spelen ska genomföras, en kostnad på uppskattningsvis 1,5 mnkr totalt. Utöver det kan ytterligare kostnader behöva tillskjutas beroende på

hur kostnadsutvecklingen sker fram tills utförandet. Med bakgrund till den ekonomiska situation som regionen befinner sig i gör det svårt att förorda en ansökan till 2028. Förvaltningen bedömer att mer tid istället behöver läggas för att möjliggöra en ansökan till 2029 och att regionen inför en sådan eventuell ansökan har en bättre bild av det samlade ekonomiska läget.

Det finns som förvaltningen ser det två alternativa beslut att ta om regionstyrelsen ser positivt på att Gotland kan stå värdstad för en framtida SM vecka.

Alternativ ett är att söka värdskapet till 2028, vikt i sin tur betyder att ansökan måste vara inne senast 28 juni, och att det behöver finnas ett beslut om finansiering, eller beslut att finansiering ska arbetas in aktuell budget för de år som är aktuella, i detta fall 2026 och 2027.

Alternativ två är att ge förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbetet med en ansökan inför 2029 och de politiska beslut som behöver tas.

RF Sisu Gotland förordar alternativ 1, det vill säga, ansökan till 2028 främst för att det ligger bättre till ett eventuellt Island Games 2031 och att idrotterna inom Gotland ser positivt till detta år.

Förvaltningens samlade bedömning är att förordna alternativ 2.

- Att ansökan tas fram i samråd med vårt RF-Sisu distrikt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen daterad 2024-05-13
Bilaga 1 - Kravspecifikation och skiss för centralt evenemangsområde i citymiljö

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Angelica Andersson Fihn
Avdelningschef kultur och fritid

Skickas till

Anvisning: Vilka som ska meddelas/delges.